

МАРКУВАННЯ В СИСТЕМІ БЕЗПЕЧНОСТІ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ В УКРАЇНІ

¹ Вінницький національний технічний університет

² Київський національний торговельно-економічний університет

Анотація

Розглянуто значення маркування в системі безпеки харчових продуктів та основні положення закону України «Про інформацію для споживачів щодо харчових продуктів».

Ключові слова: маркування, безпека, харчові продукти, якість, інформація.

Abstract

The significance of labeling in the food safety system and the main provisions of the Law of Ukraine «On information for consumers on food products» are considered.

Keywords: labeling, safety, food products, quality, information.

Вимоги споживачів до якості харчових продуктів трансформуються із розвитком суспільства і залежать від впливу економічних, політико-правових, соціокультурних, демографічних, екологічних, науково-технічних чинників. Тому розроблені у різних країнах світу у різні часи моделі вимог споживачів до якості харчових продуктів мають певні особливості, проте безпека є ключовою у всіх моделях. Основою моделі, запропонованої Г.В. Астратовою, є фізіолого-психологічний підхід, згідно з яким до фізіологічних вимог належать вимоги до безпеки, енергетичної та харчової цінності, оптимального співвідношення макро- та мікронутрієнтів, функціональності, до емоційних – сенсорні властивості, новизна, екзотика, розкіш, до соціально-психологічних – натуральність і етичні потреби [1]. У моделі, розробленій національною радою споживачів Шотландії, вимога до безпеки також є основною, на яку накладаються вимоги до споживчих властивостей, натуральності та етичні вимоги [2].

Гарантування безпеки та якості харчових продуктів є однією із конституційних функцій держави з метою забезпечення життєдіяльності та здоров'я громадян. Конституційною нормою є також право вільного доступу споживачів до інформації про якість харчових продуктів і предметів побуту [3].

У грудні 2018 року Верховна Рада ухвалила закон «Про інформацію для споживачів щодо харчових продуктів» [4], який запроваджує нові правила їх маркування з метою забезпечення високого рівня захисту здоров'я громадян і задоволення їхніх соціальних та економічних інтересів та приведення українського законодавства у відповідність до Положення Регламенту Євросоюзу №1169 від 25 жовтня 2011 року щодо надання споживачам інформації про харчові продукти.

Обов'язковою, відповідно до Закону, є така інформація (за окремими винятками):

- 1) назва харчового продукту;
- 2) перелік інгредієнтів;
- 3) інгредієнти, які спричиняють алергічні реакції або непереносимість;
- 5) кількість харчового продукту в установлених одиницях вимірювання;
- 6) мінімальний термін придатності або дата "вжити до";
- 7) будь-які особливі умови зберігання та/або умови використання (за потреби);
- 8) найменування та місцезнаходження оператора ринку харчових продуктів, відповідального за інформацію про харчовий продукт, а для імпортованих харчових продуктів - найменування та місцезнаходження імпортера;
- 9) країна походження або місце походження;
- 10) інструкції з використання - у разі якщо відсутність таких інструкцій ускладнює належне використання харчового продукту;

11) для напоїв із вмістом спирту етилового понад 1,2 відсотка об'ємних одиниць - фактичний вміст спирту у напої (крім продукції за [кодом 2204](#) згідно з УКТ ЗЕД);

12) інформація про поживну цінність харчового продукту.

Також встановлено вимоги до розбірливості інформації. Зокрема, висота малих літер у тексті, яким надається обов'язкова інформація про харчовий продукт, має бути не меншою 1,2 мм. У разі використання упаковки або тари, площа найбільшої поверхні якої менша за 80 кв. см, висота малих літер має дорівнювати або перевищувати 0,9 мм.

Інформація про харчові продукти надається державною мовою і не має вводити споживача в оману. За введення споживачів в оману щодо речовин і харчових продуктів, що викликають алергічні реакції або непереносимість, передбачено штраф (30 мінімальних заробітних плат для юридичних осіб і 20 - для фізичних осіб-підприємців). Продаж продуктів, маркування яких не відповідає законодавству, якщо це не створює загрози для життя, здоров'я людини або тварини, каратиметься штрафом (5 мінімальних зарплат для юридичних осіб і 3 мінімальних зарплат для фізосіб-підприємців).

Закон (крім окремих статей) вступає в силу через півроку після його опублікування, тобто з серпня 2019 року і стане важливим етапом у формуванні системи безпечності харчових продуктів. Введення його в дію сприятиме забезпеченню високого рівня захисту здоров'я за рахунок підвищення відповідальності операторів ринку щодо інформаційної складової продовольчих товарів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Астратова Г. В. Маркетинг продовольственного рынка: концептуальный поход / Г. В. Астратова. – Шадринск: Изд-во ПО «Исеть», 1996. – 324 с.
2. Герасимова Г. Е. Качество продуктов питания. Европейский подход / Г. Е. Герасимова // Стандарты и качество. – 1996. – № 6. – С. 55.
3. Конституція України
4. Закон України «Про інформацію для споживачів щодо харчових продуктів»

Мороз Олена Омелянівна, д.е.н., професор, завідувач кафедри підприємництва та фінансової діяльності, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: oomorozz@ukr.net

Белінська Світлана Омелянівна, д.т.н., професор, завідувач кафедри товарознавства, управління безпекою та якістю, Київський національний торговельно-економічний університет, м. Київ, e-mail: belinskas@ukr.net

Moroz Olena O., Dr. Sc. (Econ.), Professor, Head of the Department of Entrepreneurship and Financial Activity, Vinnitsia National Technical University, Vinnitsia, e-mail: oomorozz@ukr.net

Belinska, Svitlana O., Dr. Sc. (Eng.), Professor, Head of Department commodity research, safety management and quality, Kyiv National University of Trade and Economics, Kyiv, e-mail: belinskas@ukr.net